

- ЗАВРШНИ РАД -

РИЗНИЦА МАНАСТИРА ДЕЧАНИ

Ментор: Др Светлана Смолчић Макуљевић

Кандидат: Александар Гозић

Београд, 2018.

Садржај

Садржај.....	1
1.0 Манастир Дечани.....	2
2.0 Историјски увод везан за ризницу.....	3
3.0 Ризница манастира Дечани.....	5
3.1 Иконе.....	5
3.2 Предмети од метала.....	9
3.3 Тканине и везови.....	12
3.4 Предмети од дрвета.....	15
3.5 Бакрорезне плоче.....	18
3.6 Печати.....	21
3.7 Панагије и панагијари.....	24
3.8 Пафте и појасеви.....	27
4.0 Закључак.....	30
5.0 Литература.....	31
6.0 Биографија.....	32

1.0 Манастир Дечани

Манастир Дечани је српски средњовековни манастир посвећен Христу Пантократору и Вазнесењу Господњем - Спасовдану. Манастир је задужбина краља Стефана Дечанског и цара Душана, његова градња је завршена 1335. године.

Дечани се налазе југозападно од Пећи поред реке Дечанска Бистрица, испод планинског венца Проклетије. Манастир припада рашком стилу и представља петобродну грађевину.

Припада Епархији рашко-призренској Српске православне цркве. Представља споменик културе од изузетног значаја и налази се на списку Унескове Светске баштине.

(сл. 1) Манастир Дечани

2.0 Историјски увод везан за ризницу

Дечанска ризница је једна од највећих и најбоље очуваних ризница Српске Православне Цркве. Ризницу данас чине иконе од 14. до 19. века, бројни предмети од дрвета и метала, тканине, велика збирка рукописа и старих штампаних књига, документа на српском, турском и грчком језику...

Ризница манастира Дечани се почела формирати и пре него што је манастир у целини био изграђен. Стефан Дечански је у својој оснивачкој повељи написао: "И приложих колико ми је било могуће, овоме храму ... књига и часне крстове, оковане и позлаћене са бисером и драгим камењем и различите дивне иконе оковане златом и сребром и свакаквим украсом и часне сасуде освећене и кандила и рипиде и кадионице и свећњаке и часне одежде и епитрахиле и наруквице и набедренике и покриваче за часну трпезу ... и сваку лепоту ради прослављања Божијег дома."

Због чињенице да манастир није никада напуштан, да није горео или остајао без крова, овде је сачувана најзначајнија збирка дрвених предмета, почев од 14. па све до 17. века.

Предмети од племенитих и других метала чине једну од највећих и најдрагоценијих збирки ризнице. Из времена оснивања манастира није сачуван ниједан предмет од метала па најзначајнији део збирке датира из периода од 16. до 19. века.

Колекција икона има највећу уметничку вредност међу свим збиркама дечанске ризнице. Збирку чине 90 икона које су већином настале у периоду од 14. до краја 17. века. Крајем 16. века манастир је био обогаћен великим бројем икона које је у највећој мери израдио српски сликар и књижевник Лонгин.

Дечани поседују богату збирку од око 160 рукописних и 17 старих штампаних књига. Највише књига датира из времена оснивања манастира па до краја 14. века. Такође, значајна је и збирка писаних докумената на турском, српском и грчком језику.

На слици лево: (сл. 2) свети краљ Стефан Дечански, житијна икона, 17. век;
десно: (сл. 3) крст Цара Душана, 17. и 18. век

3.0 Ризница манастира Дечани

3.1. Иконе

ИКОНА МАТЕРЕ БОЖИЈЕ ЦАРА ДУШАНА

Издужени формат даске је омогућио приказ Богородице у стојећем ставу са малим Христом на левој руци. Христос се привио уз мајку, своје лице је приљубио уз мајчин образ гледајући је право у лице. Његове босе ножице извирују испод хаљине. Богородица са наслоњеном главом ка детету гледа у посматрача. Икона је израђена техником темпера на дасци око 1340. год. (сл. 4)

ИКОНА ХРИСТА ПАНТОКРАТОРА ЦАРА ДУШАНА

На уској дасци је приказан Христос у целој фигури. Окренут је према посматрачу, десном руком благосиља, а у левој држи затворено јеванђеље. Икона је била тешко оштећена па је изгубљена цела десна половина Христовог лика. Икона је израђена техником темпера на платну кашираном на дасци око 1340. год. (сл. 5)

ИКОНА СВ. НИКОЛЕ ЦАРА ДУШАНА

На уској дасци је приказан св. Никола у целој фигури у архиепископској одећи. Окренут је према посматрачу и држи затворено јеванђеље обема рукама. Икона је израђена техником темпера на дасци око 1340. год. (сл. 6)

ИКОНА ВАЗНЕСЕЊА ХРИСТОВОГ

Богородица је у средини композиције са два анђела иза ње. Анђели су са нагнутим главама према апостолима који су подељени у две групе лево и десно од Богородице. На небу је Христос у мандорли коју носе два анђела у лету, у позадини је стилизован пејзаж са четири дрвета. Икона је израђена техником темпера на дрвету у 15. веку. (сл. 7)

*На слици лево: (сл. 4) икона Матере Божије цара Душана, 1340. год.;
у средини: (сл. 5) икона Христа Пантократора цара Душана, 1340. год.;
десно: (сл. 6) икона св. Николе цара Душана, 1340. год.*

ИКОНА СВ. СТЕФАНА ДЕЧАНСКОГ

Лик Стефана Дечанског је приказан до појаса у краљевској одећи са затвореном круном на глави која је богато украшена. У десној руци држи крст. У левом углу је приказана Христова рука која благосиља владара. Икона је израђена техником темпера на дрвету крајем 17. века или почетком 18. века. (сл. 8)

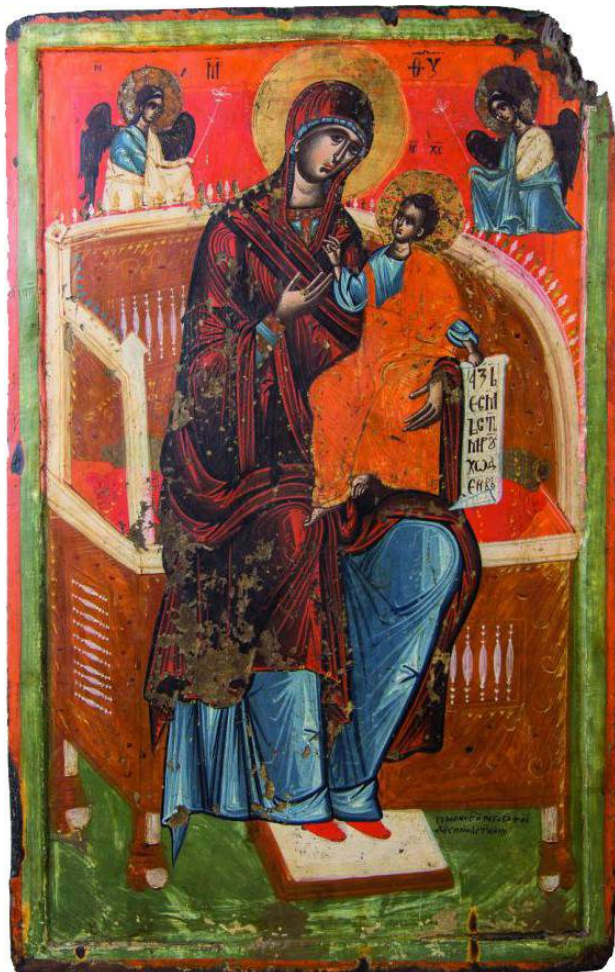
*На слици лево: (сл. 7) икона Вазнесења Христовог, 15. век;
десно: (сл. 8) икона св. Стефана Дечанског, 17. или 18. век*

ИКОНА БОГОРОДИЦЕ НА ПРЕСТОЛУ

Богородица на пространом престолу држи малог Христа на левој руци. Христос десном руком благосиља а у левој има развијен свитак. Богородица и Христос су представљени у издуженим пропорцијама са малим главама и несразмерно дугим ногама. Изнад престола су два арханђела која су означени као Михаило и Гаврило. Икона је израђена техником темпера на дрвету у 17. веку. (сл. 9)

ИКОНА СВ. НИКОЛЕ И СТЕФАНА ДЕЧАНСКОГ

На овој икони су приказана два светитеља у целој фигури. Св. Никола је обучен у фелон (свештеничка горња дуга хаљина без рукава) са омофором (широка трака коју архијереј ставља на оба рамена), покривеном левом руком држи јеванђеље а десном благосиља. Стефан Дечански је приказан са затвореном круном украшеном бисерима, у левој руци држи свитак (повељу). Икона је израђена техником темпера на дрвету у 17. веку. (сл. 10)

На слици лево: (сл. 9) икона Богородице на престолу, 17. век;
десно: (сл. 10) икона св. Николе и Стефана Дечанског, 17. век

ИКОНА СВ. КРАЉА СТЕФАНА ДЕЧАНСКОГ СА ЖИТИЈЕМ

У средини композиције је Стефан Дечански на престолу. Обучен је у краљевску одећу и има затворену круну на глави. У десној руци држи велики крст а у левој свитак - симбол краљевске власти. Лево и десно од њега иза престола стоје стражари. Изнад краља су приказани Христос и два анђела. Са леве и десне стране, као и уз доњу ивицу иконе је насликано 17 сцена из живота Стефана Дечанског. Икону је насликао Лонгин техником темпера на дрвету у 17. веку.
(сл. 2)

3.2. Предмети од метала

ЧАША ИГЊАТИЈА ДЕЧАНЦА

У централном делу је представа двоглавог орла са раширеним крилима. За дно је причвршћена фигурица која има тело са крилима птице и главу лептира. Дуж обода су 12 аркада са орнаменталним композицијама и стилизованим цветовима лале у средини. Између аркада су стилизоване људске главе. Чаша је сребрна и позлаћена, рад Игњатија Дечанца из 19. века. (сл. 11)

СУД ЗА ТЕПЛОТУ

Овај суд је у облику бокала са поклопцем, дршка је у форми змија које се међусобно прождиру. Скоро цео бокал је прекривен лозом са мотивима каранфиловог цвета, пупољака и листова. На поклопцу је мотив пса који јури вука и пантера. Суд је сребрн и позлаћен из 16. века. (сл. 12)

На слици лево: (сл. 11) чаша Игњатија Дечанца, 19. век;
десно: (сл. 12) суд за топлоту, 16. век

ЗВЕЗДИЦА ПЕТРА РАДОСАВЉЕВИЋА

Звездица је једноставно искована у сребру са тракама и натписима. На пресеку два крака је позлаћен крстић са четири корална зрна. Натпис говори да је звездица дар манастиру од Петра Радосављевића из 1789. године. (сл. 17)

КРСТ СЕРАФИМА РИСТИЋА

У средини крста је Распеће, у крацима су четири јеванђелиста. Оков се састоји од филигранског сребра са пет кула са куполама. Крст и његова стопа су богато украшени сребром, филиграном и драгим камењем. Крст датира из 19. века. (сл. 14)

ЗВОНО ГОСПОДИНА ГРГУРА

Иако сразмерно малих димензија, звоно је масивно са изврнутим ободом. Целом његовом ширином је исписан натпис на основу кога се претпоставља да је реч о Гргуру Бранковићу, сину Ђурђа Бранковића. Звоно је ливено у бронзи у 15. веку. (сл. 16)

КАНДИЛО ИЗ 1839. ГОДИНЕ

Кандило је израђено у једном комаду у три степенасто извучена појаса. На средњем појасу који је највише испупчен су крупни цветови у пољима који се наизменично смењују. На остала два појаса су такође орнаментални детаљи. Уместо дршки су била три анђелчића од којих су два сачувана. Кандило је од сребра из 1839. године. (сл. 13)

КЉУЧ СА КРАЈА 16. ВЕКА

Глава кључа је украшена осмокраком звездом и полукруговима. Сребрна жица формира мотив лозе и звездице на телу кључа. Перо кључа је веома сложено облика и предвиђено је за тзв. дубровачку браву. Кључ је израђен од гвожђа и сребрне жице крајем 16. века. (сл. 15)

На сликама су редом: (сл. 13) кандило из 1839. год.;
 (сл. 14) крст Серафима Ристића, 19. век;
 (сл. 15) кључ са краја 16. века;
 (сл. 16) звоно господина Гргура, 15. век;
 (сл. 17) звездица Петра Радосављевића, 1789. год.

3.3. Тканине и везови

ВЕЗЕНИ КРСТ

У средини композиције је Богородица у кружном медаљону са малим Христом у срцоликом медаљону. Кракови крста су украшени стилизованим биљним орнаментом. Крст је везен на тканини почетком 17. века и могао је бити аплициран на покривач за дарове. (сл. 18)

НАРУКВИЦА, АРХАНЂЕО ГАВРИЛО

На наруквици је извезен арханђео Гаврило у целој фигури, у полупрофилу. Он стоји испред зграде са кулама, његова десна рука је у гесту благослова. Око њега су разлистале гране са крупним цветовима. Наруквица је везена на црвеном сатену крајем 17. или почетком 18. века. (сл. 19)

НАРУКВИЦА, БОГОРОДИЦА

На наруквици је извезена Богородица у целој фигури, у полупрофилу. Она стоји са вретеном у руци испред зграде са кулама. Око ње су разлистале гране са крупним цветовима. Наруквица је везена на црвеном сатену крајем 17. или почетком 18. века. (сл. 20)

НАРУКВИЦА АГНЕ ИЗ НИША, АРХАНЂЕО ГАВРИЛО

На наруквици је извезен арханђео Гаврило у целој фигури са испруженим рукама, делимично окренут лицем. Лево и десно од њега су велики листови и по два крупна цвета. Наруквица је везена на ружичастој свили у 18. веку. (сл. 21)

НАРУКВИЦА АГНЕ ИЗ НИША, БОГОРОДИЦА

На наруквици је извезена Богородица у целој фигури са испруженом десном руком, у полупрофилу. Лево и десно од ње су велики листови и по два крупна цвета. Наруквица је везена на ружичастој свили у 18. веку. (сл. 21)

*На сликама су редом: (сл. 18) везени крст, 17. век;
(сл. 19) наруквица, арханђео Гаврило, 17. или 18. век;
(сл. 20) наруквица, Богородица, 17. или 18. век*

ЕПИТРАХИЉ АГНЕ ИЗ НИША

Епитрахиљ је из једног дела, без разреза по средини. У дугуљастим пољима која су ограничена стилизованим дрвећем и цветовима распоређено је 12 апостола. У горњем делу епитрахиља су нашивена три крста. Епитрахиљ је везен на црном сомоту у 18. веку. (сл. 23)

ПОКРОВ ЗА ЋИВОТ СТЕФАНА ДЕЧАНСКОГ

На средини покроба је извезен грб Србије, около је орнаментика и текст посвете. У угловима су серафими, а по целој површини су посуте звезде. Покров је од црвеног плиша. Приложила га је Томанија Обреновић 1861. године. (сл. 22)

На сликама лево: (сл. 21) две наруквице Агне из Ниша са мотивима арханђела Гаврила и Богородице, 18. век;
(сл. 22) покров за њивот Стефана Дечанског, 1861. год.;
десно: (сл. 23) епитрахил Агне из Ниша, 18. век

3.4. Предмети од дрвета

ЛИТУРГИЈСКИ НАЛОЊ

За украшавање вертикалних и хоризонталних пречки налоња коришћен је један исти мотив – низ шестокраких звезда између два низа ромбова. Налож је израђен од ораховог дрвета, пресвлака је од коже. Датира са краја 16. века или почетка 17. века. (сл. 24)

ШЕСТОУГАОНИ СТОЧИЋ

У облику је шестостраног сточића са пуним странама. Странице су украшене ромбовима који су окружени са по четири шестокраке звездице. Једна страница има отвор који је служио за одлагање ствари. Сточић је израђен од ораховог дрвета почетком 17. века. (сл. 25)

ЦРКВЕНИ СТО (СЕДИШТЕ)

У облику је широког престола са леђним наслоном. Леђни наслон се завршава полулучно са зракасто постављеним токареним украсима. Завршеци леђних и бочних наслона се завршавају токареним куглама. Израђен је крајем 16. или почетком 17. века. (сл. 27)

МАЛИ ДРВЕНИ ЋИВОТ ЗА МОШТИ

Ћивот је украшен розетама, круговима и ромбовима. Капак је од сребра са пет отвора; средњи је у облику крста, остали су овални. Остала површина капка је декорисана биљним орнаментом. У овом ћивоту од ораховог дрвета (крај 17. века или почетак 18. века) се чувају мошти св. Георгија Кратовца. (сл. 28)

КУТИЈА ЗА ЧУВАЊЕ КРСТА

Кутија је у облику издуженог квадрата. Са унутрашње стране поклопца насликани су св. Никола, св. Стефан Дечански и св. Димитрије. Кутија је израђена од дрвета у 19. веку. (сл. 26)

ЋИВОТ (САРКОФАГ) СТЕФАНА ДЕЧАНСКОГ

Ћивот је у облику саркофага чија горња страна служи као поклопац. Са предње стране у средини је насликана композиција смрти Стефана Дечанског. Лево и десно од ове композиције је битка на Велбужду урађена техником дубореза и резбарења. С унутрашње стране поклопца је насликана сцена Опела Стефана Дечанског. Овај ћивот од пуног дрвета је из 1848. године. (сл. 29)

На сликама су редом: (сл. 24) литургијски налоњ, 16. или 17. век;
(сл. 25) шестоугаони сточић, 17. век;
(сл. 26) кутија за чување крста, 19. век

На сликама су редом: (сл. 27) црквени сто (седиште), 16. или 17. век;
 (сл. 28) мали дрвени ћивот за мошти, 17. или 18. век;
 (сл. 29) ћивот (саркофаг) Стефана Дечанског, 1848. год.

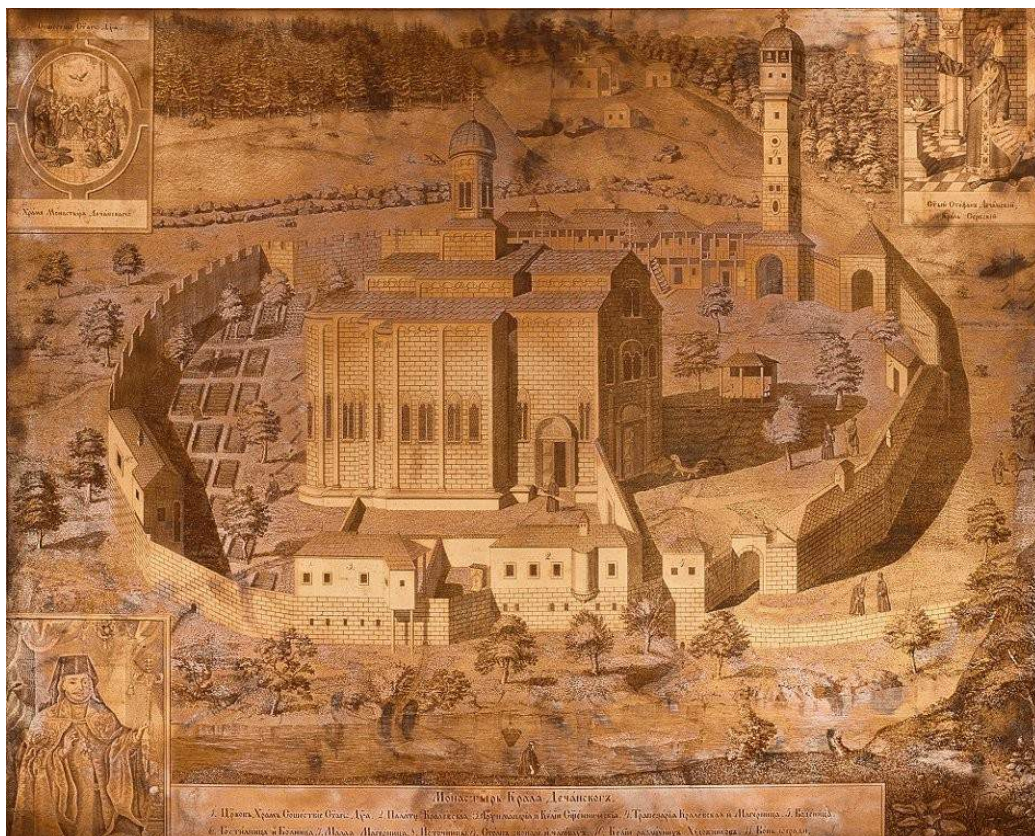
3.5. Бакрорезне плоче

ПЛОЧА СА ПРЕДСТАВОМ МАНАСТИРА ДЕЧАНИ

На плочи је приказан изглед манастира са околином. У горњем левом углу је композиција - силазак Светог Духа. У горњем десном углу је композиција Стефана Дечанског. У доњем левом углу је лик патријарха Арсенија IV Шакабенте. На централној композицији је приказ манастирског комплекса. Плоча је највероватније изрезана 1746. године. (сл. 30)

ПЛОЧА СА ЛИКОМ СТЕФАНА ДЕЧАНСКОГ (БР. 1)

На плочи је приказан Стефан Дечански у хермелинском плашту са круном на глави. У десној руци држи крст и палмину гранчицу, у левој руци држи жезло. Плоча је изрезана 1837. године. (сл. 32)

(сл. 30) Бакрорезна плоча са представом манастира Дечани, 1746. год.

ПЛОЧА СА ЛИКОМ СТЕФАНА ДЕЧАНСКОГ (БР. 2)

И са једне и са друге стране плоче је приказан Стефан Дечански како стоји поред стола на коме су круна и жезло. Десну руку је испружио према Христу, у левој руци држи свитак. Композиција је са обе стране истоветна, само што је Стефан Дечански са предње стране малог раста и здепастих пропорција, а са друге стране је висок и витак. Плоча је изрезана 1837. године. (сл. 31)

ПЛОЧА СА ЛИКОМ СТЕФАНА ДЕЧАНСКОГ (БР. 3)

На плочи је приказан Стефан Дечански како стоји поред стола на коме су круна и жезло. Десном руком указује на Христа, у левој руци држи свитак. Обучен је у краљевску одећу. Плоча је изрезана 1846. године. (сл. 33)

ПЛОЧА СА ЛИКОМ СТЕФАНА ДЕЧАНСКОГ (БР. 4)

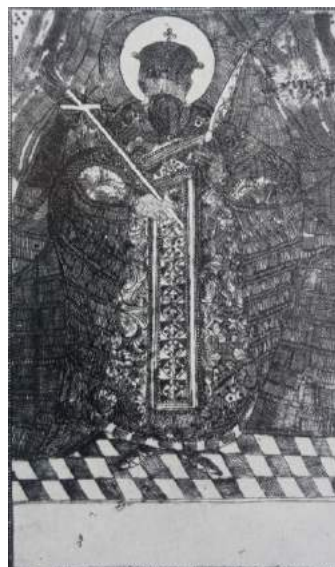
На плочи је приказан Стефан Дечански, испред завесе, у хермелинском плашту са круном на глави. У десној руци држи крст и палмину гранчицу, у левој руци држи жезло. Плоча је приложена 1803. године. (сл. 34)

(Сл. 31) Бакорезна плоча са ликом Стефана Дечанског (бр. 2), 1837. год.

ОЛОВНА ПЛОЧА СА ЛИКОМ СТЕФАНА ДЕЧАНСКОГ

На плочи је приказан Стефан Дечански по истој шеми као и претходна плоча. Плоча је недовршена, грубо и неуро резана, не садржи текстове и натписе. Ова плоча датира из 19. века. (сл. 35)

На сликама у горњем реду: (сл. 32) бакр. плоча са ликом Стефана Дечанског (бр. 1), 1837. год.;
(сл. 33) бакрорезна плоча са ликом Стефана Дечанског (бр. 3), 1846. год.
у доњем реду: (сл. 34) бакрорезна плоча са ликом Стефана Дечанског (бр. 4), 1803. год.;
(сл. 35) оловна плоча са ликом Стефана Дечанског, 19. век

3.6. Печати

ПЕЧАТ МАНАСТИРА ДЕЧАНИ (БР. 1)

Печат је кружног облика. Горња страна му је веома једноставна са сасвим малом дршком. Служио је за спољашње печатење писама воском. На лицу печата је представа Христовог вазнесења. У горњем делу композиције је Христос у мандорли коју носе два анђела у лету. У доњем делу композиције је Богородица са шест апостола. Печат је израђен од легуре у 16. веку. (сл. 36)

ПЕЧАТ МАНАСТИРА ДЕЧАНИ (БР. 2)

Печат је округлог облика са дугачком дршком. Служио је као званични печат за отискивање бојом. На лицу печата је допојасна фигура Стефана Дечанског који у левој руци има крст и палмину гранчицу, а у десној руци жезло. На глави има круну, а око ње ореол. Печат је израђен од бронзе 1623. године. (сл. 37)

ПЕЧАТ МАНАСТИРА ДЕЧАНИ (БР. 3)

Печат је округлог облика са дршком у облику омче. Служио је као званични печат за отискивање бојом. На лицу печата је стојећа фигура Стефана Дечанског који у десној руци има крст и палмину гранчицу, а у левој руци жезло. На глави има круну, а око ње ореол. Печат је израђен од бронзе почетком 18. века. (сл. 38)

ПЕЧАТ МАНАСТИРА ГОРИОЧ

Печат је округлог облика са богато декорисаном дршком у облику цветне корпе. Служио је као званични печат за отискивање бојом. На лицу печата је допојасна фигура св. Николе, примитивног и упрошћеног цртежа, који држи јеванђеље у десној руци. Печат је израђен од сребрне легуре 1783. године. (сл. 39)

*На сликама лево: (сл. 36) печат манастира Дечани (бр. 1), 16. век;
у средини: (сл. 37) печат манастира Дечани (бр. 2), 1623. год.;
десно: (сл. 38) печат манастира Дечани (бр. 3), 18. век*

ТУРСКИ ПЕЧАТ

Печат је у облику квадрата са засеченим угловима. Дршка је веома раскошна у облику стабљике и две расцветане гране са стране. Вероватно је служио као печат за отискивање бојом неког дечанског калуђера. На лицу печата је турски текст. Печат је израђен од сребра. (сл. 40)

ПЕЧАТ ЈЕРОМОНАХА РУФИМА

Печат је округлог облика са два лица. Служио је као званични печат за отискивање бојом. На једној страни је у средини крст, а околу текст. На другој страни је у средини дрво, а околу текст. Печат је израђен од сребра у 19. веку. (сл. 41)

На сликама лево: (сл. 39) печат манастира Гориоч, 1783. год.;
у средини: (сл. 40) турски печат;
десно: (сл. 41) печат јеромонаха Руфима, 19. век

3.7. Панагије и панагијари

АРТОСНА ПАНАГИЈА

У централном делу је допојасни лик стојеће Богородице са раширеним рукама и длановима окренутим ка посматрачу. У кружном медаљону на њеним прсима је Христос који држи књигу у левој руци, десном руком благосиља. По ободу су распоређене свете личности (Христос, арханђели и апостоли) у 20 лучних аркада. Панагија је кружна, у облику тањира, од рога, окована у сребро. Датује се између 12. и 14. века. (сл. 42)

ПАНАГИЈА (БР. 1)

У горњем кружном медаљону је Христос који благосиља са обе руке. Испод њега у квадрату су свети апостоли Петар и Павле. У доњем кружном медаљону је св. Георгије који убија аждају. У 14 мањих медаљона са леве и десне стране су апостоли. По окуву је разасуто камење црвене, зелене и беле боје. У горњем делу панагије је круна са три камена, у доњем делу је купола са два бисера, лево и десно су велике филигранске гране. Панагија је окована у позлаћен сребрни оков, украшена камењем и бисерима, рађена у 18. веку. (сл. 43)

ПАНАГИЈА (БР. 2)

У централном бадемастом медаљону је Христос који благосиља са обе руке. На колелу му је велико јеванђеље. Око њега су 12 апостола у медаљонима. Око ове кружне композиције је постављено 16 медаљона у концентричном низу. У зони изнад Христа у бадемастом медаљону је Христос у допојасној фигури. Поред њега су, лево и десно, распоређене свете личности. У горњем делу панагије је филигранска купола са букетом цвећа, у доњем делу је алка са плетеним ланцем. Панагија је окована у сребро, украшена камењем и филиграном, рађена у 18. веку. (сл. 44)

ПАНАГИЈА (БР. 3)

Панагија је кружна и двострана али јој оков даје звездаст облик. На првој страни је приказан Христос на престољу, лево и десно су светитељи у стојећем ставу. На

другој страни је приказан св. Георгије који убија аждају. Оков не одговара облику саме панагије и очигледно није био намењен њој. Урађен је тако да се добија утисак шестокраке звезде уписане у крст. У горњем делу панагије је филигранска круна украшена камењем, у доњем делу је прикачен привезак у облику крстића. Панагија је окована у позлаћено сребро, украшена камењем и филиграном, рађена у 18. веку. (сл. 45)

ПАНАГИЈА (БР. 4)

Панагија је кружна, на преклоп, без дуборезног дела. Позлаћеном филигранском жицом су постављене контуре цртежа, крстастог мотива, састављеног од листова, срца и кружића. У средини композиције је зелени камен, а околу су четири црвена камена. Панагија је рађена крајем 17. века или почетком 18. века. (сл. 46)

СЛИКАНИ ПАНАГИЈАР

У централном делу је допојасни лик Богородице са раширеним рукама и длановима окренутим ка посматрачу. У срцоликом медаљону на њеним прсима је Христос. По ободу је искуцан текст Богородичине песме. Боја са сликане површине је у великој мери пропала. Панагијар је у облику тањира, од дрвета, сликан темпером и окован у сребро. Рађен је крајем 16. века. (сл. 47)

На слици лево: (сл. 42) артосна панагија, између 12. и 14. века;
десно: (сл. 43) панагија (бр. 1), 18. век

На слици лево: (сл. 44) панагија (бр. 2), 18. век;
у средини и десно: (сл. 45) панагија (бр. 3) - прва и друга страна, 18. век

На слици лево: (сл. 46) панагија (бр. 4), 18. век;
десно: (сл. 47) slikани панагијар, 16. век

3.8. Пафте и појасеви

ПАФТЕ (БР. 1)

Позлаћени оквир са копчом је веома раскошно украшен палметама. Копча је кружна са палметама горе и доле. На седефним плочицама су приказани цар Константин и царица Јелена. Они једном руком придржавају велики крст између себе, у другој руци држе мале крстове. У углу пафте је анђео са рукама на грудима. Рађене су у 18. веку. (сл. 48)

ПАФТЕ (БР. 2)

Имају облик два листа међусобно повезана копчом. Мотив је крупан каранфилов цвет са пупољцима. Везен је златним концем, бисерима и зеленим камењем преко зелене чоје. Оквир са копчом је од позлаћеног сребра. Пафте су рађене у 18. веку. (сл. 49)

На слици горе: (сл. 48) пафте (бр. 1), 18. век;
доле: (сл. 49) пафте (бр. 2), 18. век

ПАФТЕ (БР. 3)

Имају облик два листа међусобно повезана копчом. Мотив је палмета са срцеликим листом и шест бобица. Везен је сребрним концем, бисерима, зеленим и црвеним камењем преко бордо тканине. Оквир са копчом је од позлаћеног сребра. Пафте су рађене у 18. веку. (сл. 50)

ПАФТЕ СА ПОЈАСОМ (БР. 1)

На једној и другој пафти у централном кругу је приказана Старозаветна Тројица. Около је шест медаљона са пророцима, а по ободу пафте су пет серафима. Копча садржи само Старозаветну Тројицу са пророцима и има крст на врху. Појас је просто решен са мрким пругама на природно обојеној тканини. Пафте са копчом су од позлаћеног сребра, рађене у 18. веку. (сл. 51)

ПАФТЕ СА ПОЈАСОМ (БР. 2)

На једној и другој пафти на седефним плочицама је приказан лик Богородице са раширеним рукама. Иако је мотив исти, на пафтама се ова два приказа Богородице прилично разликују. Са бочних страна је мотив шкољке са лишћем. Копча има облик сунца унутар кога је глава младића. Појас је светлосмеђе боје са мрким пругама. Пошто је био кратак, настављен је тканином која је мало другачија од основне. Пафте са копчом су од сребра, рађене у 18. веку. (сл. 52)

ПАФТЕ СА ПОЈАСОМ (БР. 3)

Пафте имају облик два смоквина листа међусобно повезана копчом. У центру пафте је цвет беле раде, око њега су три расцветале љубичице, две лале и два листа. Овај мотив је везен сребрним концем, бисерима и зеленим камењем преко тканине. Појас је од тканине жуте основе са извезеним мотивом винове лозе са грозђем. Појас са пафтама је израђен у 18. веку. (сл. 53)

На сликама су редом: (сл. 50) пафте (бр. 3), 18. век;
 (сл. 51) пафте са појасом (бр. 1), 18. век;
 (сл. 52) пафте са појасом (бр. 2), 18. век;
 (сл. 53) пафте са појасом (бр. 3), 18. Век

4.0 Закључак

Као што смо већ рекли у уводу, ризница манастира Дечани је једна од највећих и најбоље очуваних ризница Српске Православне Цркве. Сплетом срећних околности по манастир, он није никада напуштан, није горео или остајао без крова, одолевао је свим недаћама и неприликама током времена. Због тога Дечани данас представљају изузетан музеј црквених старина и предмета.

Проучавањем предмета из ризнице можемо доживети дах прохујалих векова, људи и њиховог начина живота. Сваки предмет из ризнице је мала прича за себе, без обзира од ког је материјала или из ког временског периода. Из ових малих прича понекад можемо сазнати доста тога што нам је било непознато. Такође, предмети ризнице су изузетан пример примењене уметности средњег и новог века, као и савременог доба на овим просторима.

На крају је и једна важна порука за садашње и будуће генерације које воде рачуна о ризници манастира Дечани. Порука из оснивачке повеље Стефана Дечанског гласи: „Потрудите се не само да се не разори или не одузме што од мога прилога и дара овоме храму, него штавише да надопуните оно што недостаје...”

5.0 Литература

Мирјана Шакота, *Дечанска ризница*, Београд, Просвета, 1984.

Миодраг Марковић, Драган Војводић (Аутори изложбе и уредници публикације), *Српско уметничко наслеђе на Косову и Метохији идентитет, значај, угроженост*, САНУ, Београд 2017.

Светлана Смолчић Макуљевић, *Богородица Пелагонитиса и плач Богородичин; Везени крст с представом Богородице Знамења; Епитрахилъ породице Дмитрић*; у: *Српско уметничко наслеђе на Косову и Метохији идентитет, значај, угроженост*, Аутори изложбе и уредници публикације: дописни члан САНУ Миодраг Марковић и проф. др Драган Војводић, Српска академија наука и уметности, Београд 2017, 390, 440, 442.

Линкови:

- 1) <https://www.decani.org>
- 2) <http://www.srpskobлаго.org/Archives/Decani/>
- 3) https://sr.wikipedia.org/sr-el/Manastir_Visoki_Dečani
- 4) <http://www.nspm.rs/kulturna-politika/riznica-manastira-visoki-decani.html>
- 5) <http://www.zaduzbine-nemanjica.rs/Decani/>

6.0 Биографија

Александар Госић је рођен 16.01.1989. године у Београду. У главном граду Србије завршава средњу електротехничку школу "Никола Тесла" и уписује Факултет дигиталних уметности на Универзитету Метрополитан, смер Дизајн интерактивних медија.

Са факултетом је учествовао на неколико изложби од којих вреди поменути Mikser Design Expo 2009 и Изложба дизајна која је одржана у фебруару 2010. године.

Значајно радно и корпоративно искуство стиче у UniCredit Bank Srbija ad где је провео скоро четири године на пословима администрације и комуникације са јавним установама и државним органима. Овде стиче нова знања из области економије и заштите података.

Такође, гаји велику љубав према спорту, нарочито стоном тенису. У школском узрасту је био активан играч, а последњих неколико година је био ангажован као технички секретар у Столотениском савезу Београда и тренер у школи стоног тениса.